

Rapport

uitgebracht aan de raad van de
gemeente Dordrecht

Controle stadsjaarrekening 2003

Aan de raad van de
gemeente Dordrecht
t.a.v. de heer drs. W. van Miltenburg, directeur SBC
Postbus 8
3300 AA DORDRECHT

Datum
26 maart 2004

Behandeld door

Ons kenmerk
04R0421/SE/
723-5814018
Uw kenmerk

Onderwerp
Controle stadsjaarrekening 2003

Geachte leden van de raad,

Onder verwijzing naar uw opdracht tot controle van de jaarrekening 2003 en onze managementletter van 14 februari 2004 bieden wij u thans het rapport van bevindingen aan.

Wij hanteren daarbij de volgende indeling:

1. Inleiding
2. Accountantsverklaring
3. Saldo rekening van baten en lasten
4. Balans
5. Overige bevindingen

1. Inleiding

1.1. Controleopzet

De controle van de stadsjaarrekening wordt door ons in twee fasen uitgevoerd. Gedurende het jaar waarover door u verantwoording wordt afgelegd voeren wij een interim controle uit. Bij deze controle richten wij ons voornamelijk op de kwaliteit van het intern beheersingssysteem, diverse jaarrekeningonderwerpen en de wijze waarop rekening wordt gehouden met interne en externe ontwikkelingen. De uitkomsten van de interim controle geven ons met name inzicht in welke mate bij de controle van de jaarrekening gesteund kan worden op de kwaliteit van het intern beheersingssysteem. Over onze bevindingen hebben wij op 14 februari dit jaar een managementletter uitgebracht.

In de tweede fase, de jaarrekeningcontrole, richten wij ons voornamelijk op de getrouwe weergave van het vermogen en resultaat, onder andere door het vaststellen van de juistheid en volledigheid van de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Onze bevindingen daarover komen in deze rapportage aan de orde.

1.2. Oplevering jaarrekening

Uitgangspunt bij het opstellen van de stadsjaarrekening was dat deze begin maart gereed zou zijn. Procedureel is getracht dit te bereiken via de richtlijnen sectorjaarverslag die aan alle sector- en bedrijfsdirecteuren en controllers zijn verstrekt. Hierin was opgenomen dat alle jaarverslagen van de sectoren, bedrijven en programma's uiterlijk op 23 februari ingediend moesten zijn. In de praktijk is dit in een aantal gevallen niet gehaald. Daarnaast bleken de nodige correcties noodzakelijk alvorens jaarverslagen definitief konden worden gemaakt. Het gevolg was dat de meeste jaarverslagen in maart definitief zijn gemaakt. Desondanks is gestreefd de stadsjaarrekening in maart gereed te hebben, wat dankzij de nodige inspanningen is gelukt.

Voor de toekomst adviseren wij u een strakke planning op te stellen en maatregelen te treffen die voldoende waarborgen in zich hebben om te bereiken dat de planning wordt gerealiseerd. Een leidraad daarbij kan zijn de set van werkafspraken die wij in 2002 aan de betreffende medewerker ter hand hebben gesteld. In deze afspraken is gedetailleerd de interne controle uitgewerkt op het nivo van de individuele posten uit de jaarrekening. De werkafspraken zijn voor 2003 niet toegepast. Voor het verantwoordingsjaar 2004 geven wij nog als aandachtspunt mee dat door de veranderingen als gevolg van het inwerking treden van het Besluit, Begroting en Verantwoording (BBV) extra administratieve inspanningen noodzakelijk zullen zijn bij het samenstellen van de jaarrekening. Het BBV bevat de verslaggevingsvoorschriften en treedt in de plaats van de Comptabiliteitsvoorschriften '95 (CV'95).

2. Accountantsverklaring

De goedkeurende accountantsverklaring bij de stadsjaarrekening 2003 treft u als bijlage bij dit rapport aan. Een afschrift hiervan zal worden opgenomen in uw jaarrekening. Wij verzoeken u, alvorens u tot publicatie overgaat, de stadsjaarrekening en de gezamenlijk daarmee openbaar te maken stukken aan ons ter beoordeling voor te leggen.

3. Saldo rekening van baten en lasten

De rekening van baten en lasten sluit met een voordelig resultaat van circa € 94,2 miljoen tegen circa € 16,3 miljoen voordelig in 2002. Het resultaat bestaat voor € 2,5 miljoen uit resultaat gewone bedrijfsvoering en € 91,7 miljoen bijzondere baten. In paragraaf 3.3.2 deel B van de stadsjaarrekening wordt uitgebreid ingegaan op de totstandkoming van het resultaat. De bijzondere baten bestaan voor het merendeel uit resultaat beleggingen, waaronder afwikkeling "bakstenen" NV EZH (€ 46,7 miljoen) en verkoopresultaat aandelen BV TZH (€ 26,3 miljoen).

Het "zuiver rekeningresultaat", dat wil het zeggen het resultaat exclusief toevoegingen of onttrekkingen reserves, wordt niet zichtbaar gemaakt in de jaarrekening. Vanaf 2004 gaat dit veranderen. In het BBV is geregeld dat eerst alle baten en lasten van de programma's worden geboekt, vervolgens wordt het resultaat bepaald en daarna wordt het resultaat bestemd, dat wil zeggen wordt toegevoegd of onttrokken aan reserves. Ten slotte wordt het resultaat na bestemming bepaald. Met deze verantwoordingswijze wordt inzichtelijk gemaakt wat het werkelijke resultaat uit gewone bedrijfsvoering is en wordt een beter inzicht bereikt in hoe reserves worden gevormd of benut. De handelswijze in de jaarrekening 2003 is overigens door u, via raadsbesluiten, geaccordeerd en stemt derhalve overeen met de over 2003 geldende verslaggevingsvoorschriften.

4. Balans

4.1. Immateriële vaste activa

Vanaf 1 januari 2004 treedt het Besluit begroting en verantwoording in werking. Voor de post immateriële vaste activa heeft dit belangrijke consequenties. Mochten onder de CV'95 allerlei posten onder de noemer immaterieel geactiveerd worden, onder het BBV is dat niet langer het geval. In het BBV besluit worden twee soorten immateriële activa onderkend, te weten de kosten die zijn verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio en onder bepaalde voorwaarden de kosten van onderzoek en ontwikkeling. De bijdragen aan activa in eigendom van derden vallen als gevolg van het besluit onder de financiële vaste activa.

Concreet betekent dit dat alle per 31 december 2003 geactiveerde kosten die niet voldoen aan het BBV in 2004 afgeboekt dienen te worden.

In dit verband hebben wij kritisch gekeken naar de opboekingen immateriële vaste activa 2003. Het is weinig zinvol in 2003 nog kosten te activeren die niet voldoen aan het BBV. Immers, wanneer niet wordt voldaan aan het BBV, zouden deze kosten in 2004 weer moeten worden afgeboekt. Bij de controle bleek dat een belangrijk deel van de opboekingen in 2003 ten onrechte was geactiveerd als immaterieel in plaats van dat de betreffende kosten in mindering waren gebracht op de daarvoor bedoelde reserves. Deze kosten zijn alsnog voor het merendeel gecorrigeerd. Daarnaast zijn kosten opgenomen onder de immateriële vaste activa die betrekking hebben op de voorraad grondexploitaties en kosten die onder het BBV niet langer geactiveerd kunnen blijven. Deze kosten zijn in 2003 niet meer gecorrigeerd, rekening houdend met het feit dat de CV'95 ultimo 2003 nog steeds van toepassing zijn.

Wij adviseren u in een zo vroeg mogelijk stadium in 2004 de consequenties van het BBV op de immateriële vaste activa in beeld te brengen, zodat tijdig besluitvorming plaats kan vinden op de financiële consequenties van de afboekingen.

4.2. Materiële vaste activa

Bij de controle van de investeringen brandweer constateerden wij dat in de exploitatie voor ruim € 50.000,00 aan computers en voor ruim € 80.000,00 aan investeringen klimaatregeling slaapvertrekken was opgenomen. Wij zijn nagegaan of gemeentebreed uitgaven met een investeringskarakter in de exploitatie staan verantwoord. Dit bleek nauwelijks het geval.

4.3. Grondexploitaties

Het totaal van de reserves en voorzieningen grondbedrijf bedraagt ultimo 2003 circa € 92 miljoen. Van dit bedrag heeft € 70,9 miljoen betrekking op voorzieningen grondexploitaties waarvoor een negatief resultaat wordt verwacht. De grootste twee hiervan zijn Stadspolders en Amstelwijk (samen € 59 miljoen).

In 2003 is voor alle lopende grondexploitaties die naar verwachting met een verlies zullen worden afgesloten en waarbij de verwachting is dat dit verlies niet of in beperkte mate valt te voorkomen, conform de CV'95 en eveneens conform het vanaf 2004 van toepassing zijnde BBV, een voorziening gevormd. In overeenstemming met hetgeen hierover in de prognose vermogenspositie grondbedrijf 2003 staat vermeld worden alle verliezen en winsten die in de prognose staan vermeld per saldo verwerkt in de reserves van het grondbedrijf. De extra dotatie in de voorzieningen in 2003 bedraagt € 18,7 miljoen en is ten laste gebracht van de reserves grondbedrijf. Overigens is nog geen voorziening gevormd voor het huidige gepresenteerde verwachte verlies Leerpark ad € 2,7 miljoen, omdat hier nog een definitieve kostprijsberekening voor vastgesteld dient te worden. Wanneer na vaststelling hiervan in 2004 inzicht wordt verkregen in de omvang van het verwachte verlies en dit verlies niet afgedekt wordt door bijdragen uit de reserves, dan zal ook hier mogelijk een voorziening voor gevormd worden.

Behalve het vormen van voorzieningen voor verliesgevende grondexploitaties heeft ook een afwaardering van de nog niet in exploitatie genomen gronden plaatsgevonden. In de prognose vermogenspositie grondbedrijf 2003 is gemeld dat naar verwachting circa € 4 miljoen als verlies is opgenomen in de boekwaarde van € 7,6 miljoen. Het verlies bestaat uit het verschil tussen de boekwaarde van de gronden en de lagere marktwaarde. De gronden waarvoor dit verschil op basis van de huidige inzichten redelijk hard is, zijn voor in totaal € 4 miljoen afgewaardeerd. In overeenstemming met hetgeen hierover in de prognose staat vermeld is de afwaardering in mindering gebracht op de reserves grondbedrijf.

Het totaal van de reserves en voorzieningen oftewel het weerstandsvermogen van het grondbedrijf stijgt in 2003 van € 87 miljoen naar € 92 miljoen. De stijging wordt veroorzaakt door rentetoevoegingen, erfpachtgeld en gerealiseerde winst grondexploitaties verminderd met de afwaardering nog niet in exploitatie genomen gronden. De reservepositie neemt wel af van € 38 miljoen naar € 21 miljoen. De belangrijkste oorzaak hiervan is de verhoging van de voorzieningen ten laste van de reserves.

Rekening houdend met de winstcapaciteit van de lopende grondexploitaties wordt voorzien dat de reserves op termijn weer zullen aangroeien tot circa € 55 miljoen. Het merendeel van deze aangroei zal worden veroorzaakt door de grondexploitatie Mallegat (Krabbepolder) waar een positief resultaat wordt voorzien van € 23,8 miljoen.

Wij merken verder nog op dat voor de grondexploitatie Stadswerven met een boekwaarde ultimo 2003 van € 14,5 miljoen nog geen definitieve kostprijsberekening is vastgesteld. Uitgangspunt is een sluitende grondexploitatie. Hiertoe zijn wel interne calculaties voorhanden. Aangezien het plan nog steeds in de ontwikkelfase verkeert en nog overeenstemming dient te worden bereikt met betrokken partijen, zijn de uitkomsten nog ondanks de interne calculaties onzeker. Gezien de hoogte van de reeds gemaakte kosten loopt de gemeente hier inmiddels een aanzienlijk risico. Tevens is het slechts in beperkte mate mogelijk de kosten te beoordelen, aangezien een definitief vastgestelde kostprijsberekening ontbreekt. De vooralsnog als sluitend beschouwde grondexploitatie, wordt in de huidige verantwoording sluitend gemaakt door de opbrengsten gelijk te stellen aan de kosten.

Met de verslechterde economische situatie de afgelopen jaren neemt het risico toe dat de financiële resultaten grondexploitaties negatiever uitpakken dan voorzien en verwachtingen regelmatig naar beneden bij gesteld moeten worden. De prognose is een goed instrument om tijdig financiële risico's te onderkennen en in te schatten welke invloed de nog te openen grondexploitaties hebben voor de vermogenspositie van het grondbedrijf c.q. de gemeente. Het inzicht in de vermogenspositie en de toekomstige verliezen en winsten zou vergroot worden door in de prognose het totaal van de verwachte verliezen en winsten grondexploitaties niet meer gesaldeerd te vermelden.

4.4. Specificaties en onderbouwingen van tussenrekeningen c.a.

In onze managementletter d.d. 4 februari 2004 zijn wij ingegaan op de gemeentebrede kwaliteitsslag die gemaakt is om integraal de tussenrekeningen (inclusief debiteuren en crediteuren) te specificeren en te analyseren. Ondanks de kwaliteitsslag die hiermee voor een belangrijk deel is gerealiseerd, is de controle van de tussenrekeningen bij de jaarrekening moeizaam verlopen. De benodigde specificaties en vooral onderliggende stukken bleken voor een aantal tussenrekeningen moeizaam te verkrijgen.

Bij de controle van de tussenrekeningen constateerden wij diverse fouten. Wij noemen u in dit verband:

- Het op tussenrekeningen "parkeren" van niet uitgegeven budgetten.
- Het op tussenrekening laten staan van inkomsten of uitgaven die verwerkt hadden moeten worden in de exploitatie of daarvoor bedoelde reserves.

- Het op tussenrekeningen “parkeren” van uitgaven waarvoor nog geen krediet beschikbaar is gesteld.

De geconstateerde fouten die relevant zijn voor het inzicht in het resultaat of vermogen zijn gecorrigeerd. Van de niet gecorrigeerde posten is een specificatie verstrekt aan concerncontrol.

4.5. Vorderingen

4.5.1. Dubieuze debiteuren

In de managementletter 2003, d.d. 14 februari 2004, zijn wij uitvoerig ingegaan op de debiteuren en hebben wij geadviseerd een voorziening dubieuze debiteuren te vormen. In de jaarrekening 2003 is inmiddels voor een aantal posten een dergelijke voorziening gevormd, namelijk havengelden, erfpacht en belastingen. Bij een beoordeling van de overige debiteuren concludeerden wij dat voor circa € 900.000,00 aan vorderingen het risico bestaat dat deze oninbaar zijn. Voor dit bedrag is geen voorziening gevormd. Een belangrijk deel van dit bedrag heeft betrekking op vorderingen uit 2002. Omdat onvoldoende informatie voorhanden is omtrent de inbaarheid van deze vorderingen is vooralsnog gekozen om nog geen voorziening te vormen en eerst een “debiteurenopschoonactie” te starten. Deze is inmiddels van start gegaan. Op basis van de resultaten van deze actie zullen in 2004 debiteuren afgeboekt worden of zal wanneer debiteuren dubieus blijken te zijn een voorziening worden gevormd.

4.5.2. Drechtoevers

De gemeente financiert het project “Drechtoevers” voor. Exclusief rente is er inmiddels circa € 1,5 miljoen als vordering opgenomen in de administratie van de gemeente, welk bedrag dient te worden verrekend met de deelnemende gemeenten, waaronder Dordrecht zelf. Doordat nog niet vast staat op basis van welke verdeelsleutel de kosten verdeeld moeten worden over de verschillende gemeenten, zijn tot op heden de kosten nog niet ten laste van de exploitatie gebracht. Omdat de kosten wel gemaakt zijn, is het niet reëel deze kosten niet in de exploitatie te verantwoorden. Om deze reden is in 2003 een bedrag van € 750.000,00 alsnog als last genomen. Afhankelijk van de nog vast te stellen verdeelsleutel kan dit bedrag in 2004 hoger of lager uitvallen. Overigens loopt de gemeente in deze situatie het risico dat niet alle voorgefinancierde kosten verrekend kunnen worden, zolang geen overeenstemming bestaat over de verdeling van de kosten over de betrokken gemeenten.

4.5.3. Debiteuren sociale zaken

Als gevolg van de invoering van de Wet Werk en Bijstand zijn gemeenten eigen-risicodrager geworden ten aanzien van de bijstandsverlening. Dit heeft gevolgen voor de waardering van bijstandsdebiteuren van uw gemeente. Tot en met 2002 werden de totale bijstandsdebiteuren evenals bij vele andere gemeenten op nihil gewaardeerd.

De leidende gedachte bij veel gemeenten was dat ten aanzien van de waardering van bijstandsvorderingen op per saldo nihil de inbaarheid van de vorderingen in kwestie zodanig twijfelachtig werd geacht, dat deze voorzichtigheidshalve voor 100% voorzien werd.

De omstandigheid dat de eventuele baten uit verhaal en terugvordering grotendeels (75%) toekwamen aan het Rijk is van grote invloed geweest op de toegepaste gedragslijn. Formeel behoren overigens alle gemeentelijke vorderingen reëel gewaardeerd te worden. Dat was al zo onder de voorschriften van de CV'95 en dat blijft zo onder de sedert 2004 geldende voorschriften van het BBV.

Per 1 januari 2004 geldt dat geen ontvangsten meer worden afgedragen aan het Rijk. Hiermee ontstaat onder andere een extra stimulans om het incassobeleid te verbeteren. Het gevolg van het vervallen van de afdracht aan het Rijk is enerzijds dat vanaf 2004 jaarlijks een aanzienlijke extra bate (75 % van de ontvangsten) ontstaat en anderzijds dat de bijstandsdebiteuren per 31 december 2003 op een reëel bedrag gewaardeerd dienen te worden.

Bij het opstellen van de jaarrekening 2003 was aanvankelijk nog geen rekening gehouden met de gevolgen van het vervallen van de afdracht van de ontvangsten aan het Rijk. In overleg met de Sociale Dienst van uw gemeente is alsnog een voorzichtige inschatting gemaakt van de waarde van de vorderingen. Deze waarde is bepaald op € 3,3 miljoen. De nominale waarde van de totale vorderingen is ruim € 21 miljoen. Een uitgebreide analyse van de waarde van de bijstandsdebiteuren was bij het opleveren van de jaarrekening niet meer mogelijk. Bijstelling van de waardering in 2004 kan alsnog gebeuren, wanneer een dergelijke analyse is verricht.

Door het waarden van de bijstandsdebiteuren op € 3,3 miljoen ontstaat een eenmalige bate voor hetzelfde bedrag. Dit bedrag is verwerkt in de exploitatie.

4.6. (Bestemmings)reserves

4.6.1. Niet verrichte begrote onttrekkingen

In 2003 zijn niet alle begrote onttrekkingen aan de reserves die ten gunste hadden moeten komen aan andere reserves of aan de exploitatie uitgevoerd. De niet uitgevoerde begrote onttrekkingen die ten gunste hadden moeten komen van de exploitatie hadden het gepresenteerde resultaat anders verhoogd. In de financiële analyse in het jaarverslag wordt hier voor het programma algemene financierings- en dekkingsmiddelen nader op ingegaan.

Daarnaast is de BTW-component in de reserves in de jaarrekening 2003 niet uit de reserves gehaald en toegevoegd aan de reserve BTW Compensatie Fonds. De geschatte BTW-component bedraagt circa € 8 miljoen en zal alsnog in de jaarrekening 2004 worden verwerkt. Het betreft hier een verschuiving binnen de reserves.

4.6.2. Ongeautoriseerde mutaties reserves

Mutaties in reserves 'mogen' uitsluitend worden aangebracht als daarvoor autorisatie aanwezig is. Bijvoorbeeld via begroting en begrotingswijzigingen of via een ander formeel besluit. Bij de controle constateerden wij dat voor een aantal uitgaven waarvan was beoogd deze ten laste van de reserves te brengen geen autorisatie voor handen was. In overleg zijn deze uitgaven ten laste van de exploitatie gebracht, met de intentie via resultaatbestemming de vereiste autorisatie alsnog te verkrijgen. Het betrof de kosten voor de jaren 2002 (€ 728.348,00) en 2003 (€ 67.960,00) Sociaal Programma Oud Krispijn Zuid en kredietoverschrijving Rijksstraatweg (€ 355.000,00). Deze wijze van verwerken sluit aan op het BBV en de uitwerking van het begrip rechtmatigheid.

4.6.3. Fonds parkeervoorzieningen

De aandeelhouders en Raad van Commissarissen van de Parking BV hebben op 19 december 2003 ingestemd met het opheffen van deze BV. Besloten is de activa tegen boekwaarde over te dragen aan de gemeente Dordrecht, de activiteiten om niet over te dragen aan de gemeente Dordrecht en daarna de BV formeel te liquideren. De gemeentelijke bestuurlijke besluitvorming hierover heeft nog niet plaatsgevonden. De verwachting is, dat als deze is afgerond naast de verwerking van de activa en de passiva een afboeking van € 2.600.000,00 zal worden verricht ten laste van het fonds parkeervoorzieningen.

4.7. Voorziening onderhoud Brandweer

De Brandweer beschikt ultimo 2003 over een voorziening onderhoud huisvesting ter hoogte van circa € 400.000,00. Bij het bepalen van de hoogte van deze voorziening is nog geen rekening gehouden met de gevolgen van de nieuwbouw. Wij adviseren u in 2004 de onderhoudsbegroting te herzien en de voorziening als gevolg van deze herziening op het vereiste niveau te brengen.

5. Overige bevindingen

5.1. BTW-compensatiefonds

5.1.1. Juistheid BTW-compensatiefonds

In de jaarrekening is als te vorderen op het BTW-compensatiefonds een bedrag ad circa € 13.735.000,00 opgenomen. In onze managementletter d.d. 14 februari 2004 hebben wij u uitvoerig geïnformeerd over de gevolgen van het BCF op de jaarrekening 2003 van de gemeente.

Bij de controle van de jaarrekening 2003 hebben wij de interne controle en de interne analyses met betrekking tot de in jaarrekening 2003 teruggevorderde BTW getoetst. Wij hebben geconstateerd dat de sectoren en bedrijven zelfstandig de labeling hebben ingevoerd, zonder dat intern gecontroleerd is of de labeling van de activiteiten correct heeft plaatsgevonden.

Wel is intern gecontroleerd of alle activiteiten gelabeld zijn, echter zonder de juistheid daarvan na te gaan. Het risico van een onjuiste labeling is dat de gemeente te weinig of te veel BTW bij het BCF claimt. Bij toekomstig te verrichten interne controles adviseren wij u in het bijzonder aandacht te schenken aan de volledigheid van de te vorderen BTW, door vast te stellen of alle daarvoor in aanmerking komende activiteiten als compensabel gelabeld zijn.

Het risico van een onjuiste opgave aan het BTW-compensatiefonds is inmiddels onderkend. De gemeente heeft opdracht gegeven aan een extern bureau om de suppletieaangifte over 2003 op te stellen en daarbij een aantal controles alsnog te verrichten. De suppletieaangifte zal kunnen leiden tot een aanpassing van het te vorderen bedrag op het BTW-compensatiefonds. De omvang van een eventuele aanpassing valt echter nog niet aan te geven.

Als extra aandachtspunt noemen wij, naast de reeds bekend zijnde aandachtspunten, de "facturen in routing". Facturen die in 2003 zijn ontvangen, maar nog niet administratief zijn verwerkt, staan geregistreerd als factuur in routing. De BTW over deze facturen is niet verwerkt.

Bij de invoering van labeling is gebruik gemaakt van een advies van ons kantoor waarin wij per productblad op hoofdlijnen, dus niet op detailniveau, hebben aangegeven of een activiteit compensabel, niet compensabel, ondernemer belast of ondernemer vrijgesteld is. Bij een door ons verrichte beoordeling van de gelabelde activiteiten constateerden wij dat in hoofdlijnen de labeling overeenkomstig het advies is ingevoerd.

De daadwerkelijke beoordeling van de juistheid van de labeling op detailniveau is de verantwoording van de belastingdienst en gaat buiten de reikwijdte van de door ons verrichte controle van de jaarrekening. Daarbij geldt dat de juistheid van de labeling pas kan worden vastgesteld als de belastingdienst zich akkoord heeft verklaard met de labeling.

In een brief van de belastingdienst van 20 maart 2003 heeft de inspecteur overigens haar twijfels uitgesproken over het "labelen" van bepaalde activiteiten en de labeling van andere activiteiten slechts zeer marginaal te hebben gezien. Ook hier is sprake van een risico dat het te vorderen bedrag op het BTW-compensatiefonds na controle van de inspecteur zal wijzigen.

5.1.2. Samenwerkingsverbanden en het BTW-compensatiefonds

De samenwerkingsverbanden die op grond van artikel 11, lid 1, onderdeel u, van de Wet op de omzetbelasting 1968 (Wet OB) BTW-vrijgestelde prestaties verrichten aan de deelnemende gemeenten, dan wel in de zin van de Wet OB niet als ondernemer zijn aan te merken, kunnen de aan hen in rekening gebrachte BTW doorschuiven aan de deelnemende gemeenten. Die BTW kunnen de gemeenten in beginsel claimen bij het BTW-compensatiefonds. Om van de doorschuiffaciliteit (ook wel transparantiemethode genoemd) gebruik te kunnen maken, dient het samenwerkingsverband hiervan tijdig melding te doen bij de belastingdienst.

Wordt deze melding niet of niet tijdig gedaan, dan verspelen de gemeenten in principe hun recht op compensatie van de BTW die drukt op de exploitatiekosten van deze samenwerkingsverbanden. Intern is het gebruik van de doorschuiffaciliteit voor alle gemeenschappelijke regelingen beoordeeld. Hieruit zijn geen belangrijke constatering naar voren gekomen.

5.2. Overdracht grond ten behoeve van brandweeroefencentrum

In september 2003 is het besluit genomen dat een perceel grond in beheer bij het Grondbedrijf dient te worden overgedragen aan de sector Brandweer ten behoeve van een brandweeroefencentrum aan Spinel, gelegen op het bedrijventerrein Dordtse Kil III tegen een inbrengwaarde van € 422.770,00. Deze overdracht heeft nog niet plaatsgevonden en de verwachting is, dat dit ook nog wel enige tijd zal duren. In het verleden is de overdracht al meerdere malen uitgesteld als gevolg van vertraging in de planontwikkeling van het oefencentrum. De gevolgen van de vertraging zijn dat de sector Brandweer de grond niet in erfpacht kan uitgeven aan de Regionale Brandweer Zuid-Holland. De jaarlijkse erfpacht die daardoor wordt misgelopen bedraagt circa € 136.000,00.

5.3. Exploitatie Krabbekade

De oplevering van een zeekade van 430 meter op bedrijventerrein Krabbepolder (Willem-Alexander kade) wordt in juni 2004 verwacht. Dit is ongeveer een half jaar later dan voorzien. Een belangrijke oorzaak van deze vertraging is de beperkte verwerkingscapaciteit op de stortlocatie voor het afzetten van de vrijgekomen grond.

In de oorspronkelijke kostprijsberekening is er rekening mee gehouden dat door de verwachte opbrengsten kadeverhuur en overslagopbrengsten, de begrote investering ad € 7.537.000,00 economisch verantwoord was.

Door het afhaken van een aantal marktpartijen is het nog niet duidelijk of de verwachte opbrengsten ter hoogte van circa € 500.000,00 per jaar gerealiseerd zullen worden. Er wordt wel gesproken met marktpartijen, echter de uitkomsten van deze gesprekken zijn nog onzeker. Overigens is in de reserve Strategische Investerings een bedrag gereserveerd voor de aanleg van de Krabbekade, waarbij ook rekening is gehouden met aanloopverliezen.

5.4. Facturen in routing

Alle facturen die de gemeente ontvangt worden geregistreerd, onder de naam "facturen in routing". De daadwerkelijke verwerking in de financiële administratie vindt pas plaats als de verantwoordelijke kredietbeheerders de factuur voor akkoord tekent. Doordat alle facturen wel geregistreerd worden, is op ieder moment bekend, welke facturen nog niet in de financiële administratie zijn verwerkt. In maart 2004 blijkt met betrekking tot 2003 en eerdere jaren ruim € 3 miljoen aan facturen geregistreerd als facturen in routing.

11

26 maart 2004

04R0421

De belangrijkste risico's hiervan zijn dat bedragen ten onrechte niet in de financiële administratie staan verwerkt en dat de BTW op deze facturen niet tijdig is verwerkt. Dit laatste heeft weer gevolgen voor het BTW-compensatiefonds verhaal. Wij hebben een aantal deelwaarnemingen verricht op de facturen in routing. De bevindingen hiervan waren kort samengevat als volgt:

- diverse facturen waren terecht niet geboekt;
- diverse facturen waren niet geboekt, maar wel op andere wijze in de financiële administratie verwerkt, namelijk via de transitorische post "nog te betalen";
- diverse facturen waren ten onrechte niet geboekt;
- BTW is als gevolg van niet boeken van de facturen niet verwerkt in 2003.

Periodiek krijgen alle kredietbeheerders een overzicht van de facturen in routing, met het verzoek na te gaan of facturen inmiddels geboekt kunnen worden of kunnen vervallen. Ondanks deze op zich goede procedure, is de lijst met facturen in routing aanzienlijk. Wij adviseren dan ook de lijst zo kort mogelijk te houden en maatregelen te nemen om de BTW-risico's te ondervangen. Gedacht kan worden aan het limiteren van de termijn waarop facturen maximaal als factuur in routing mogen blijven staan.

5.5. Consolidatie jaarrekening Bestuurscommissie Openbaar Primair Onderwijs

De Bestuurscommissie Openbaar Primair Onderwijs Dordrecht (OPOD) heeft een eigen jaarrekening. Gezien het feit dat de OPOD geen zelfstandige entiteit is, worden deze cijfers meegeconsolideerd in de jaarrekening van de gemeente. Op het moment van opstellen van de jaarrekening van de gemeente was de jaarrekening van de OPOD nog niet gereed. De cijfers zijn daarom in 2003 niet meegeconsolideerd.

Overigens is het resultaat en de mutatie in de betreffende bestemmingsreserve wel op de juiste wijze verwerkt in de jaarrekening van de gemeente.

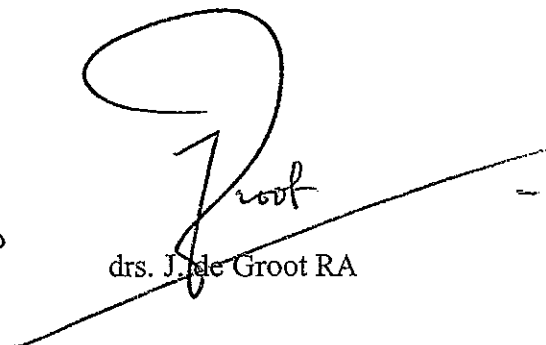
Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants
voor deze:

D. Vermaas RA

drs. J. de Groot RA

Bijlagen: Eén.

Aan burgemeester en wethouders
van de gemeente Dordrecht
Postbus 8
3300 AA DORDRECHT

Datum
26 maart 2004

Behandeld door

Ons kenmerk
04R0421/SE/
723-5814018

Accountantsverklaring

Opdracht

Wij hebben de stadsjaarrekening 2003 van de gemeente Dordrecht gecontroleerd. De stadsjaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van burgemeester en wethouders van de gemeente. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

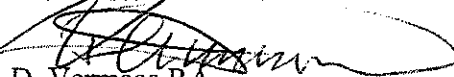
Werkzaamheden

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de stadsjaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de stadsjaarrekening. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die de leiding van de huishouding daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de stadsjaarrekening. Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

Oordeel

Wij zijn van oordeel dat deze jaarrekening een getrouw beeld geeft van de financiële positie op 31 december 2003 en van de baten en lasten over 2003 in overeenstemming met de grondslagen voor financiële verslaggeving volgens het Besluit comptabiliteitsvoorschriften 1995 en ook overigens voldoet aan de bepalingen inzake de jaarrekening zoals opgenomen in dit besluit.

Deloitte Accountants
voor deze:

D. Vermaas RA

drs. J. de Groot RA